Grunk Föreläsning 8

Hjälpvinklar och arcusfunktioner

Jonathan Nilsson

Linköpings Universitet

Idag

- Hjälpvinkelsatsen
- Arcusfunktioner

Del I

Hjälpvinkelsatsen

Summan av en sinus och en cosinusfunktion

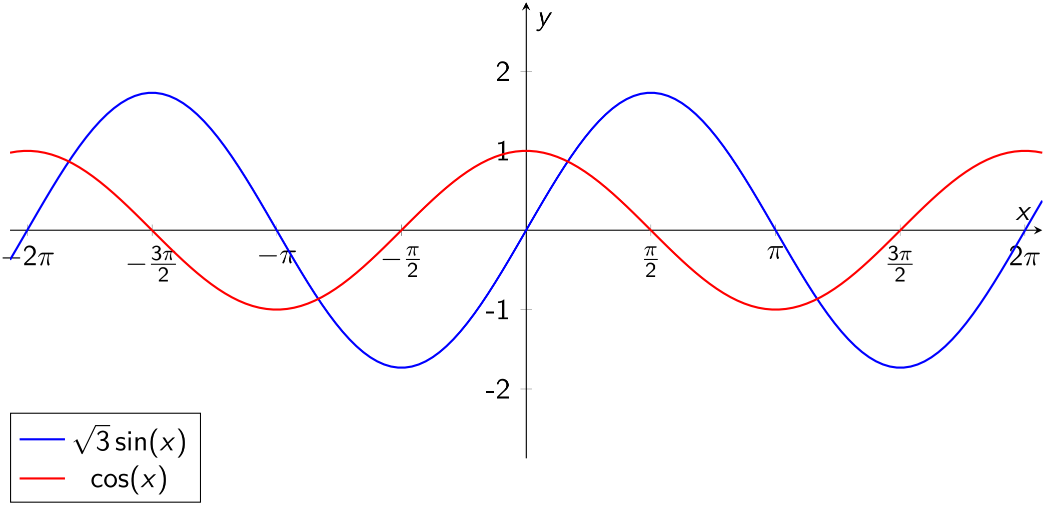

Summan av en sinus och en cosinusfunktion

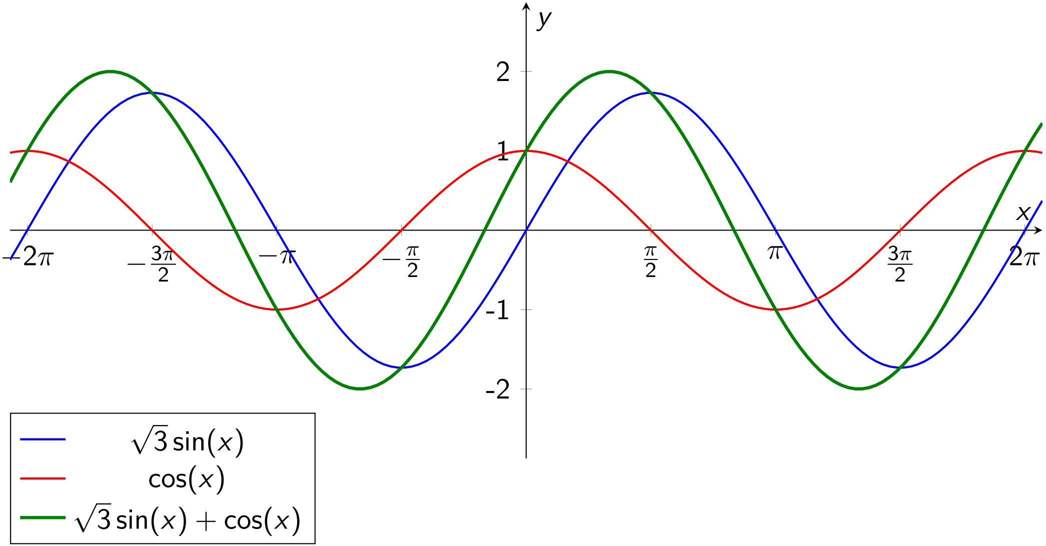

Summan av en sinus och en cosinusfunktion

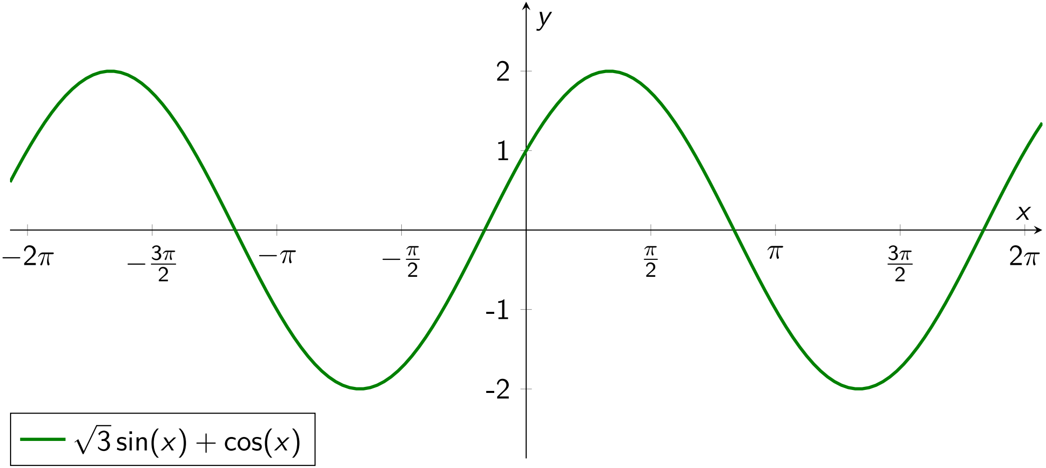

Kurvan ser ut som en enda omskalad och förflyttad sinusfunktion!

Exempel

Uppgift

Lös ekvationen $\sqrt{3}\sin(x) + \cos(x) = \sqrt{2}$ genom att först skriva vänsterledet som en enda sinusfunktion.

Exempel

Uppgift

Lös ekvationen $\sqrt{3}\sin(x) + \cos(x) = \sqrt{2}$ genom att först skriva vänsterledet som en enda sinusfunktion.

Ideén är att hitta tal $C > 0$ och $v \in [0, 2\pi[$ så att $C\sin(x+v) = \sqrt{3}\sin(x) + \cos(x)$. Additionsformeln för sinus ger $C\sin(x+v) = C\cos(v)\sin(x) + C\sin(v)\cos(x)$, så för att likhet ska råda för alla x måste vi ha $\begin{cases} C\cos(v) = \sqrt{3} \\ C\sin(v) = 1 \end{cases}$. Vi kvadrerar båda ekvationerna $\begin{cases} C^2\cos^2(v) = 3 \\ C^2\sin^2(v) = 1 \end{cases}$, och adderar vi dessa fås $C^2(\cos^2(v) + \sin^2(v)) = 4$, så $C^2 = 4$ enligt trig-ettan, och $C = 2$ eftersom vi ville ha C positivt.

Nu har vi C, och vårt system kan skrivas $\begin{cases} \cos(v) = \frac{\sqrt{3}}{2} \\ \sin(v) = \frac{1}{2} \end{cases}$, vilket ger $v = \frac{\pi}{6}$ (exempelvis).

Exempel

Uppgift

Lös ekvationen $\sqrt{3}\sin(x) + \cos(x) = \sqrt{2}$ genom att först skriva vänsterledet som en enda sinusfunktion.

Ideén är att hitta tal $C > 0$ och $v \in [0, 2\pi[$ så att $C\sin(x+v) = \sqrt{3}\sin(x) + \cos(x)$. Additionsformeln för sinus ger $C\sin(x+v) = C\cos(v)\sin(x) + C\sin(v)\cos(x)$, så för att likhet ska råda för alla x måste vi ha $\begin{cases} C\cos(v) = \sqrt{3} \\ C\sin(v) = 1 \end{cases}$. Vi kvadrerar båda ekvationerna $\begin{cases} C^2\cos^2(v) = 3 \\ C^2\sin^2(v) = 1 \end{cases}$, och adderar vi dessa fås $C^2(\cos^2(v) + \sin^2(v)) = 4$, så $C^2 = 4$ enligt trig-ettan, och $C = 2$ eftersom vi ville ha C positivt.

Nu har vi C, och vårt system kan skrivas $\begin{cases} \cos(v) = \frac{\sqrt{3}}{2} \\ \sin(v) = \frac{1}{2} \end{cases}$, vilket ger $v = \frac{\pi}{6}$ (exempelvis).

Vänsterledet i uppgiften kan alltså förenklas som $\sqrt{3}\sin(x) + \cos(x) = 2\sin(x + \frac{\pi}{6})$.

Fortsättning

Ekvationen i uppgiften kan alltså skrivas $2\sin(x+\frac{\pi}{6}) = \sqrt{2} \Leftrightarrow \sin(x+\frac{\pi}{6}) = \frac{1}{\sqrt{2}}$ vilket ger

$$\begin{cases} x+\frac{\pi}{6} = \frac{\pi}{4} + 2n\pi \\ \text{eller} \\ x+\frac{\pi}{6} = \frac{3\pi}{4} + 2n\pi \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} x = \frac{\pi}{12} + 2n\pi \\ \text{eller} \\ x = \frac{7\pi}{12} + 2n\pi \end{cases} \quad \text{där } n \in \mathbb{Z}$$

Svar: Ekvationens lösningar ges av $x = \frac{\pi}{12} + 2n\pi$ eller $x = \frac{7\pi}{12} + 2n\pi$ där $n \in \mathbb{Z}$.

Mer allmänt

Hjälpvinkelsatsen

Givet ett uttryck $A\sin(x) + B\cos(x)$ där A och B är reella tal, så finns det unika tal $C > 0$ och $0 \leq v < 2\pi$ så att

$$A\sin(x) + B\cos(x) = C\sin(x + v).$$

Mer allmänt

Hjälpvinkelsatsen

Givet ett uttryck $A\sin(x) + B\cos(x)$ där A och B är reella tal, så finns det unika tal $C > 0$ och $0 \leq v < 2\pi$ så att
$$A\sin(x) + B\cos(x) = C\sin(x + v).$$

- Vi har alltid $C = \sqrt{A^2 + B^2}$ som i föregående exempel

Mer allmänt

Hjälpvinkelsatsen

Givet ett uttryck $A\sin(x) + B\cos(x)$ där A och B är reella tal, så finns det unika tal $C > 0$ och $0 \leq v < 2\pi$ så att

$$A\sin(x) + B\cos(x) = C\sin(x + v).$$

- Vi har alltid $C = \sqrt{A^2 + B^2}$ som i föregående exempel
- Vinkeln v fås genom att lösa $\cos(v) = \frac{A}{C}$ och $\sin(v) = \frac{B}{C}$

Mer allmänt

Hjälpvinkelsatsen

Givet ett uttryck $A\sin(x) + B\cos(x)$ där A och B är reella tal, så finns det unika tal $C > 0$ och $0 \leq v < 2\pi$ så att
$$A\sin(x) + B\cos(x) = C\sin(x + v).$$

- Vi har alltid $C = \sqrt{A^2 + B^2}$ som i föregående exempel
- Vinkeln v fås genom att lösa $\cos(v) = \frac{A}{C}$ och $\sin(v) = \frac{B}{C}$
- Man kan också välja C och/eller v negativa om man vill

Mer allmänt

Hjälpvinkelsatsen

Givet ett uttryck $A\sin(x) + B\cos(x)$ där A och B är reella tal, så finns det unika tal $C > 0$ och $0 \leq v < 2\pi$ så att

$$A\sin(x) + B\cos(x) = C\sin(x + v).$$

- Vi har alltid $C = \sqrt{A^2 + B^2}$ som i föregående exempel
- Vinkeln v fås genom att lösa $\cos(v) = \frac{A}{C}$ och $\sin(v) = \frac{B}{C}$
- Man kan också välja C och/eller v negativa om man vill

Tips!

Memorera metoden, inte formeln!

Mer allmänt

Hjälpvinkelsatsen

Givet ett uttryck $A\sin(x) + B\cos(x)$ där A och B är reella tal, så finns det unika tal $C > 0$ och $0 \leq v < 2\pi$ så att
$$A\sin(x) + B\cos(x) = C\sin(x + v).$$

- Vi har alltid $C = \sqrt{A^2 + B^2}$ som i föregående exempel
- Vinkeln v fås genom att lösa $\cos(v) = \frac{A}{C}$ och $\sin(v) = \frac{B}{C}$
- Man kan också välja C och/eller v negativa om man vill

Tips!

Memorera metoden, inte formeln!

Obs!

Metoden kan inte användas för att skriva ihop t.ex. $2\sin(x) + 3\cos(2x)$, frekvenserna måste vara lika.

Del II

Arcusfunktioner

Invers för $\sin(x)$

Fråga: Har sinusfuntionen en invers?

Invers för $\sin(x)$

Fråga: Har sinusfuntionen en invers?

Vi har $D_{\sin} = \mathbb{R}$ och $V_{\sin} = [-1, 1]$. Vi söker alltså en funktion $\sin^{-1} : [-1, 1] \to \mathbb{R}$ så att $\sin^{-1}(\sin(x)) = x$ för alla x.

Invers för $\sin(x)$

Fråga: Har sinusfuntionen en invers?

Vi har $D_{\sin} = \mathbb{R}$ och $V_{\sin} = [-1, 1]$. Vi söker alltså en funktion $\sin^{-1} : [-1, 1] \to \mathbb{R}$ så att $\sin^{-1}(\sin(x)) = x$ för alla x.

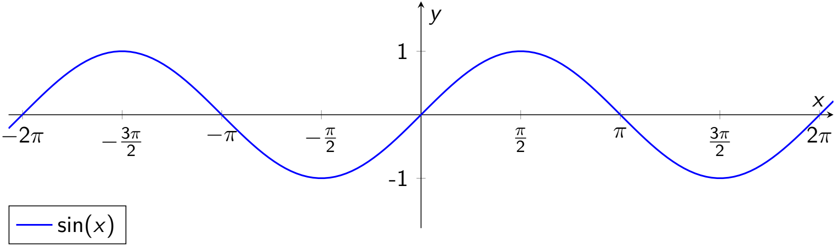

Svar: Nej, en sådan funktion existerar inte, för sinus är inte injektiv.

Invers för sin(x)

Fråga: Har sinusfuntionen en invers?

Vi har $D_{\sin} = \mathbb{R}$ och $V_{\sin} = [-1, 1]$. Vi söker alltså en funktion $\sin^{-1} : [-1, 1] \to \mathbb{R}$ så att $\sin^{-1}(\sin(x)) = x$ för alla x.

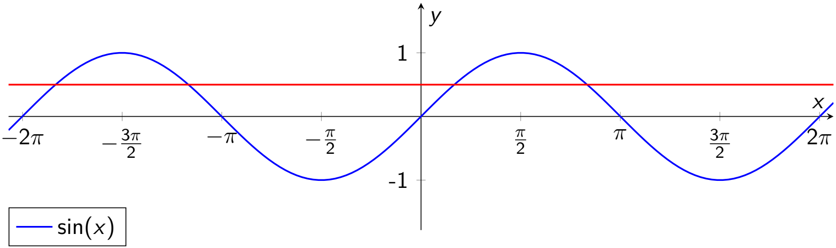

Svar: Nej, en sådan funktion existerar inte, för sinus är inte injektiv.

Idé: Vi begränsar definitionsmängden för sinus till $[-\frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{2}]$.
Denna nya funktion är injektiv och har en invers som kallas arcsin(x).

Invers för $\sin(x)$

Fråga: Har sinusfuntionen en invers?

Vi har $D_{\sin} = \mathbb{R}$ och $V_{\sin} = [-1, 1]$. Vi söker alltså en funktion $\sin^{-1} : [-1, 1] \to \mathbb{R}$ så att $\sin^{-1}(\sin(x)) = x$ för alla x.

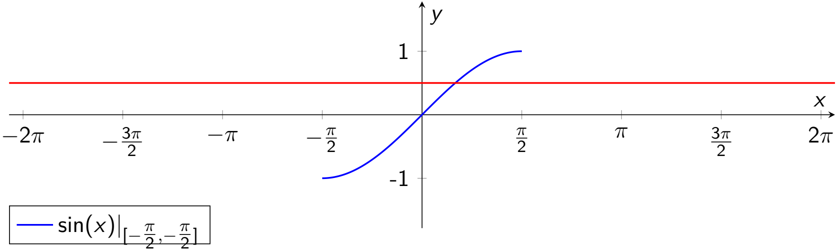

Svar: Nej, en sådan funktion existerar inte, för sinus är inte injektiv.

Idé: Vi begränsar definitionsmängden för sinus till $[-\frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{2}]$.
Denna nya funktion är injektiv och har en invers som kallas $\arcsin(x)$.

Begränsad sinus och dess invers arcsin

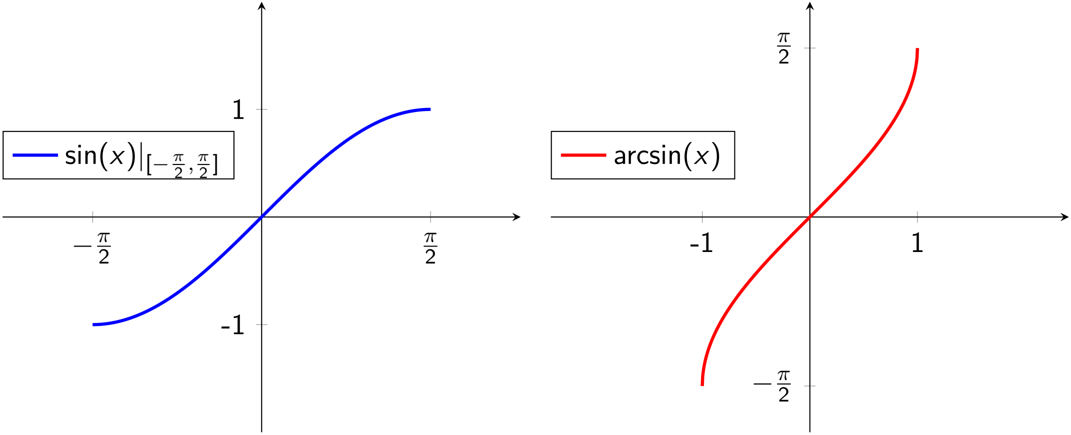

Kom ihåg

Funktionen arcsin tar in ett värde mellan -1 och 1, och ger ut den vinkel mellan $-\frac{\pi}{2}$ och $\frac{\pi}{2}$ som har det sinusvärdet.

Kom ihåg

Funktionen arcsin tar in ett värde mellan -1 och 1, och ger ut den vinkel mellan $-\frac{\pi}{2}$ och $\frac{\pi}{2}$ som har det sinusvärdet.

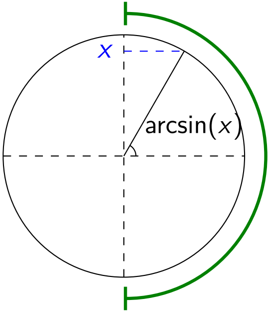

Kom ihåg

Funktionen arcsin tar in ett värde mellan -1 och 1, och ger ut den vinkel mellan $-\frac{\pi}{2}$ och $\frac{\pi}{2}$ som har det sinusvärdet.

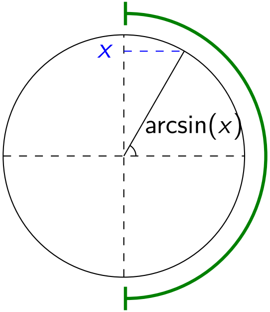

För alla $-1 \leq x \leq 1$ gäller $\sin(\arcsin(x)) = x$

Kom ihåg

Funktionen arcsin tar in ett värde mellan -1 och 1, och ger ut den vinkel mellan $-\frac{\pi}{2}$ och $\frac{\pi}{2}$ som har det sinusvärdet.

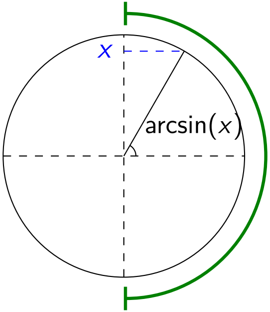

För alla $-1 \leq x \leq 1$ gäller $\sin(\arcsin(x)) = x$

Obs!

Endast för $x \in [-\frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{2}]$ gäller $\arcsin(\sin(x)) = x$

Exempel

Uppgift

1. Beräkna $\arcsin(\frac{\sqrt{3}}{2})$
2. Beräkna $\sin(\arcsin(-\frac{2}{5}))$
3. Beräkna $\arcsin(\sin(\frac{7\pi}{4}))$
4. Beräkna $\arcsin(\sin(3))$

Exempel

Uppgift

1. Beräkna $\arcsin(\frac{\sqrt{3}}{2})$
2. Beräkna $\sin(\arcsin(-\frac{2}{5}))$
3. Beräkna $\arcsin(\sin(\frac{7\pi}{4}))$
4. Beräkna $\arcsin(\sin(3))$

1. $\arcsin(\frac{\sqrt{3}}{2}) = \frac{\pi}{3}$
2. $\sin(\arcsin(-\frac{2}{5})) = -\frac{2}{5}$
3. $\arcsin(\sin(\frac{7\pi}{4})) = \arcsin(\sin(\frac{7\pi}{4} - 2\pi)) = \arcsin(\sin(-\frac{\pi}{4})) = -\frac{\pi}{4}$
4. $\arcsin(\sin(3)) = \arcsin(\sin(\pi - 3)) = \pi - 3$ (eftersom $\pi - 3 \simeq 0.14 \in [-\frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{2}]$)

Begränsad cosinus och dess invers arccos

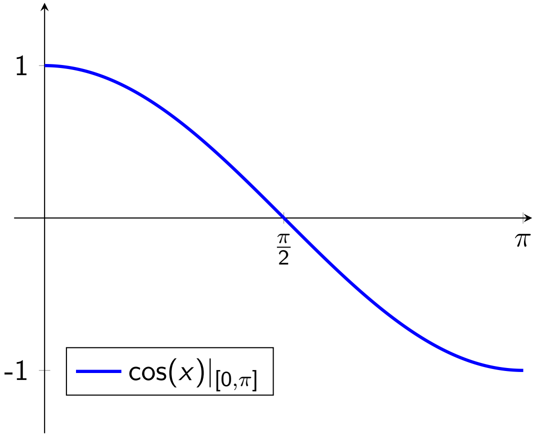

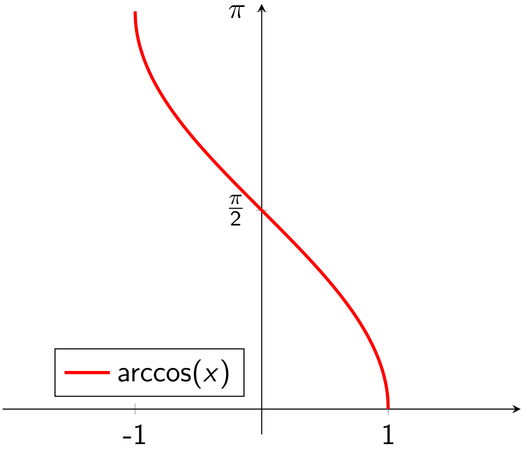

Kom ihåg

Funktionen arccos tar in ett värde mellan -1 och 1, och ger ut den vinkel mellan 0 och π som har det cosinusvärdet.

Kom ihåg

Funktionen arccos tar in ett värde mellan -1 och 1, och ger ut den vinkel mellan 0 och π som har det cosinusvärdet.

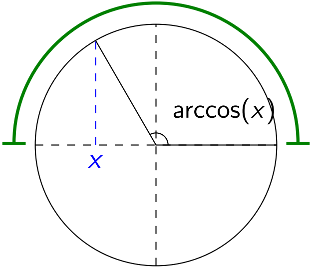

Kom ihåg

Funktionen arccos tar in ett värde mellan -1 och 1, och ger ut den vinkel mellan 0 och π som har det cosinusvärdet.

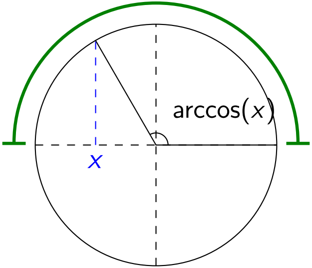

För alla $-1 \leq x \leq 1$ gäller $\cos(\arccos(x)) = x$

Kom ihåg

Funktionen arccos tar in ett värde mellan -1 och 1, och ger ut den vinkel mellan 0 och π som har det cosinusvärdet.

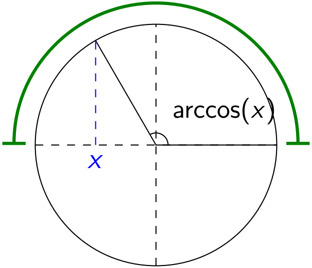

För alla $-1 \leq x \leq 1$ gäller $\cos(\arccos(x)) = x$

Obs!

Endast för $x \in [0, \pi]$ gäller $\arccos(\cos(x)) = x$

Exempel

Uppgift

1. Beräkna $\arccos(\cos(30))$ ← OBS! 30 radianer
2. Beräkna $\cos(\arcsin(\frac{1}{3}))$
3. Beräkna $\arccos(-\sin(\frac{3\pi}{4}))$

Exempel

Uppgift

1. Beräkna $\arccos(\cos(30))$ ← OBS! 30 radianer
2. Beräkna $\cos(\arcsin(\frac{1}{3}))$
3. Beräkna $\arccos(-\sin(\frac{3\pi}{4}))$

1. $\arccos(\cos(30)) = \arccos(\cos(30-10\pi)) = \arccos(\cos(10\pi-30)) = 10\pi - 30$ (ty $0 < 10\pi - 30 < \pi$)
2. $y = \cos(\arcsin(\frac{1}{3})) \Rightarrow y^2 = \cos^2(\arcsin(\frac{1}{3})) = 1 - \sin^2(\arcsin(\frac{1}{3})) = 1 - (\frac{1}{3})^2 = \frac{8}{9}$. Eftersom $\frac{1}{3} > 0$ så är $0 < \arcsin(\frac{1}{3}) < \frac{\pi}{2}$, och därför är cosinus av denna vinkel positiv, alltså är $y = \sqrt{\frac{8}{9}} = \frac{2\sqrt{2}}{3}$.
3. $\arccos(-\sin(\frac{3\pi}{4})) = \arccos(\sin(-\frac{3\pi}{4})) = \arccos(\cos(\frac{\pi}{2} - (-\frac{3\pi}{4}))) = \arccos(\cos(\frac{5\pi}{4})) = \arccos(\cos(-\frac{3\pi}{4})) = \arccos(\cos(\frac{3\pi}{4})) = \frac{3\pi}{4}$.

Begränsad tangens och dess invers

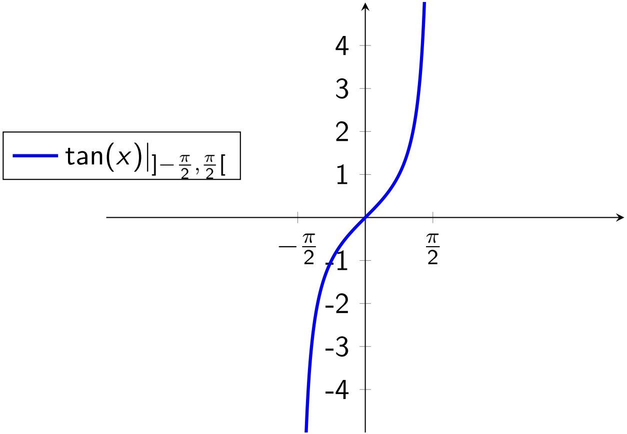

Begränsad tangens och dess invers

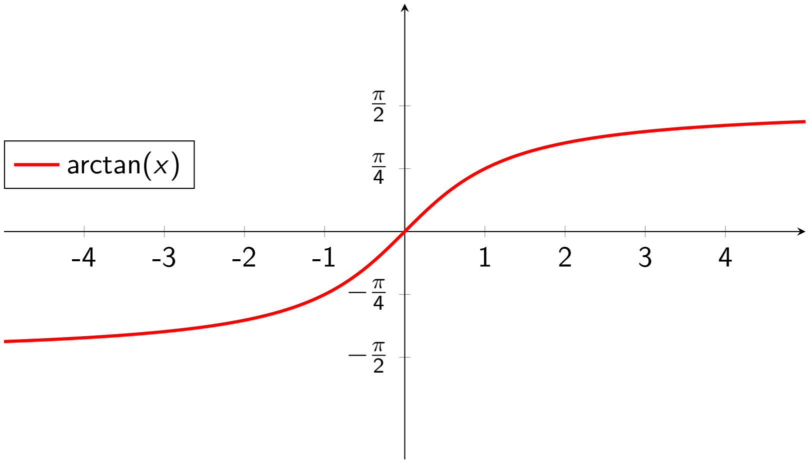

Begränsad tangens och dess invers

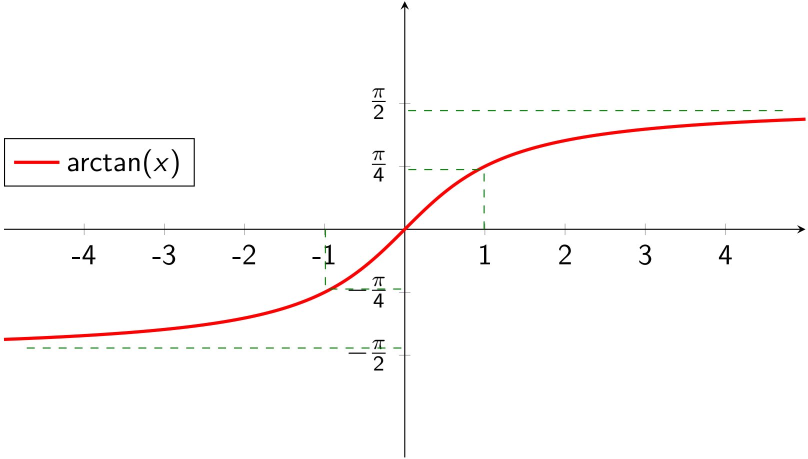

Kom ihåg

Funktionen arctan tar in ett värde i $\mathbb{R}$, och ger ut den vinkel mellan $-\frac{\pi}{2}$ och $\frac{\pi}{2}$ som har det tangensvärdet.

För alla $x \in \mathbb{R}$ gäller $\tan(\arctan(x)) = x$

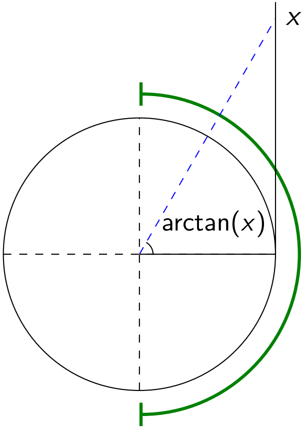

Kom ihåg

Funktionen arctan tar in ett värde i $\mathbb{R}$, och ger ut den vinkel mellan $-\frac{\pi}{2}$ och $\frac{\pi}{2}$ som har det tangensvärdet.

För alla $x \in \mathbb{R}$ gäller $\tan(\arctan(x)) = x$

Obs!

Endast för $x \in]-\frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{2}[$ gäller $\arctan(\tan(x)) = x$

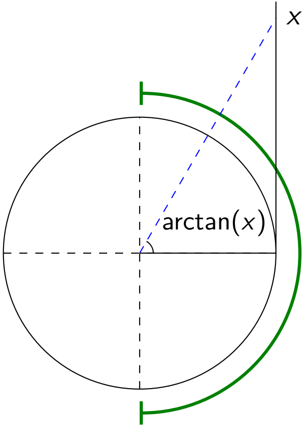

Kom ihåg

Funktionen arctan tar in ett värde i $\mathbb{R}$, och ger ut den vinkel mellan $-\frac{\pi}{2}$ och $\frac{\pi}{2}$ som har det tangensvärdet.

För alla $x \in \mathbb{R}$ gäller $\tan(\arctan(x)) = x$

Obs!

Endast för $x \in]-\frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{2}[$ gäller $\arctan(\tan(x)) = x$

Exempel: $\arctan(\sqrt{3}) = \arctan\left(\frac{\frac{\sqrt{3}}{2}}{\frac{1}{2}}\right) =$

$\arctan\left(\frac{\sin(\frac{\pi}{3})}{\cos(\frac{\pi}{3})}\right) = \arctan(\tan(\frac{\pi}{3})) = \frac{\pi}{3}$

$\arctan(\tan(-3)) = \arctan(\tan(-3+\pi)) = -3+\pi = \pi-3$

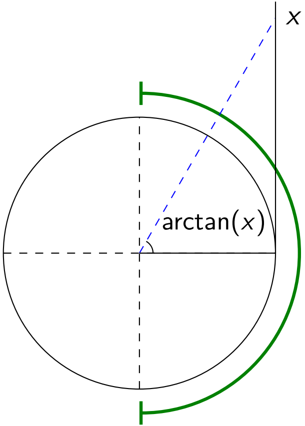

Sammanfattning

Kom ihåg

- $\arcsin(x)$ är invers till $\sin(x)|_{[-\frac{\pi}{2},\frac{\pi}{2}]}$
- $\arccos(x)$ är invers till $\cos(x)|_{[0,\pi]}$
- $\arctan(x)$ är invers till $\tan(x)|_{]-\frac{\pi}{2},\frac{\pi}{2}[}$

Samband och formler

Udda funktioner har udda invers, och strängt växande funktioner har strängt växande invers, så

Udda funktioner

- $\arcsin(-x) = -\arcsin(x)$ (arcsin är udda)
- $\arctan(-x) = -\arctan(x)$ (arctan är udda)
- $\arccos(-x) = \pi - \arccos(x)$
- $\arcsin(x)$ och $\arctan(x)$ är strängt växande
- $\arccos(x)$ är strängt avtagande

Samband och formler

Udda funktioner har udda invers, och strängt växande funktioner har strängt växande invers, så

Udda funktioner

- $\arcsin(-x) = -\arcsin(x)$ (arcsin är udda)
- $\arctan(-x) = -\arctan(x)$ (arctan är udda)
- $\arccos(-x) = \pi - \arccos(x)$
- $\arcsin(x)$ och $\arctan(x)$ är strängt växande
- $\arccos(x)$ är strängt avtagande

Sats

- $\arcsin(x) + \arccos(x) = \frac{\pi}{2}$ för alla $-1 \leq x \leq 1$
- $\arctan(x) + \arctan(\frac{1}{x}) = \frac{\pi}{2}$ för alla $x > 0$

Uppgift

Ta fram en formel för $\sin(\arctan(x))$. För vilka x gäller formeln?

Uppgift

Ta fram en formel för $\sin(\arctan(x))$. För vilka x gäller formeln?

Vi ritar en triangel till hjälp, vi sätter basen till 1 och motstående katet till x så att $\tan(v) = \frac{x}{1}$ och $v = \arctan(x)$. Hypotenusan fås då med Pythagoras.

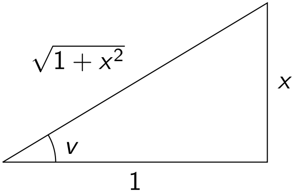

Från triangeln får vi då direkt $\sin(\arctan(x)) = \sin(v) = \frac{x}{\sqrt{x^2+1}}$. Triangeln gäller för $x > 0$, men för $x < 0$ har vi $\sin(\arctan(x)) = -\sin(\arctan(-x)) = -(\frac{-x}{\sqrt{(-x)^2+1}}) = \frac{x}{\sqrt{x^2+1}}$, så formeln gäller även för negativa x. Insättning visar att den även gäller för $x = 0$.

Slutsats: $\sin(\arctan(x)) = \frac{x}{\sqrt{x^2+1}}$ för alla $x \in \mathbb{R}$

Exempel

Uppgift

Ange två tal C och v så att $4\cos(3x) - 7\sin(3x) = C\sin(3x + v)$.

Exempel

Uppgift

Ange två tal C och v så att $4\cos(3x) - 7\sin(3x) = C\sin(3x + v)$.

Högerledet kan skrivas $C\sin(3x)\cos(v) + C\cos(3x)\sin(v)$ Enligt standardmetoden kan vi ta $C = \sqrt{4^2 + (-7)^2} = \sqrt{75} = 5\sqrt{3}$. Vinkeln v ska då uppfylla $5\sqrt{3}\cos(v) = -7$ och $5\sqrt{3}\sin(v) = 4$, vilket tillsammans ger $\tan(v) = \frac{\sin(v)}{\cos(v)} = \frac{4}{-7}$, så vi kan ta
$v = \arctan(-\frac{4}{7}) = -\arctan(\frac{4}{7})$

Svar: Vi kan exempelvis ta $C = 5\sqrt{3}$ och $v = -\arctan(\frac{4}{7})$.

Exempel

Uppgift

Beräkna $\arctan(1) + \arctan(2) + \arctan(3)$.

Exempel

Uppgift

Beräkna $\arctan(1) + \arctan(2) + \arctan(3)$.

Vi vet att $\arctan(1) = \frac{\pi}{4}$. Låt $\alpha = \arctan(2) + \arctan(3)$. Då har vi:
$\tan(\alpha) = \frac{\tan(\arctan(2)) + \tan(\arctan(3))}{1 - \tan(\arctan(2))\tan(\arctan(3))} = \frac{2+3}{1-2\cdot 3} = -1$, så $\alpha = -\frac{\pi}{4} + n\pi$ för något n. Men vi vet att $\frac{\pi}{4} < arctan(2) < \frac{\pi}{2}$ och $\frac{\pi}{4} < arctan(2) < \frac{\pi}{2}$, så om vi adderar olikheterna får vi $\frac{\pi}{2} < \alpha < \pi$, så $n = 1$ och $\alpha = \frac{3\pi}{4}$. Det sökta värdet är därför $\frac{\pi}{4} + \frac{3\pi}{4} = \pi$

Svar: $\arctan(1) + \arctan(2) + \arctan(3) = \pi$

Exempel

Uppgift

Beräkna $\arctan(\frac{1}{2}) + \arctan(\frac{1}{3})$.

Exempel

Uppgift

Beräkna $\arctan(\frac{1}{2}) + \arctan(\frac{1}{3})$.

Låt $\alpha = \arctan(\frac{1}{2}) + \arctan(\frac{1}{3})$. Additionsformeln för tangens ger att

$\tan(\alpha) = \frac{\frac{1}{2}+\frac{1}{3}}{1-\frac{1}{2}\frac{1}{3}} = \frac{\frac{5}{6}}{\frac{5}{6}} = 1$ så $\alpha = \frac{\pi}{4} + n\pi$, men n måste vara 0 eftersom $0 < \alpha < \pi$

Svar: $\arctan(\frac{1}{2}) + \arctan(\frac{1}{3}) = \frac{\pi}{4}$

Kuriosa

Formeln från förra sidan kan skrivas

$$\pi = 4\arctan(\frac{1}{2}) + 4\arctan(\frac{1}{3})$$

Kuriosa

Formeln från förra sidan kan skrivas

$$\pi = 4\arctan(\frac{1}{2}) + 4\arctan(\frac{1}{3})$$

Här kan $\arctan(\frac{1}{2})$ approximeras med sina *Maclaurinutvecklingar*, exempelvis:

$$\arctan(\frac{1}{2}) = (\tfrac{1}{2}) - \frac{(\frac{1}{2})^3}{3!} + \frac{(\frac{1}{2})^5}{5!} - \frac{(\frac{1}{2})^7}{7!} + \cdots$$

Detta ger en metod att approximera π, liknande metoder har använts för att beräkna miljontals decimaler i π.

Kuriosa

Formeln från förra sidan kan skrivas

$$\pi = 4\arctan(\frac{1}{2}) + 4\arctan(\frac{1}{3})$$

Här kan $\arctan(\frac{1}{2})$ approximeras med sina *Maclaurinutvecklingar*, exempelvis:

$$\arctan(\frac{1}{2}) = (\tfrac{1}{2}) - \frac{(\frac{1}{2})^3}{3!} + \frac{(\frac{1}{2})^5}{5!} - \frac{(\frac{1}{2})^7}{7!} + \cdots$$

Detta ger en metod att approximera π, liknande metoder har använts för att beräkna miljontals decimaler i π. John Machin bevisade en liknande formel redan år 1706: $\frac{\pi}{4} = 4\arctan(\frac{1}{5}) - \arctan(\frac{1}{139})$ han lyckades beräkna 100 decimaler i π med formeln

Tack för idag!